

Valoració i proposta davant les Bases de la Llei d'Educació de Catalunya

Les persones han de poder progressar com a membres d'una comunitat social. Per això, cal una societat més justa, més participativa, més saludable... i considerar l'educació com a l'element clau per al desenvolupament de ciutats i pobles. D'ella en depèn, en gran mesura, la societat de persones lliures i iguals que volem. EUiA té el convenciment que l'educació pública ha de ser el motor del sistema educatiu com a garantia de qualitat, gratuïtat, igualtat i cohesió social.

Al 2003 EUiA va assumir l'acord del govern catalanista i d'esquerres que determinava que: *"L'educació pública és l'eix vertebrador del conjunt del sistema educatiu català i cal garantir que pugui acomplir la seva funció social i el seu caràcter universal, públic, gratuït, laic, democràtic, coeducatiu, científic, integrador i compensador de les desigualtats. En aquest sentit, és imprescindible implicar la societat i la ciutadania en l'educació, essent la participació un valor i alhora un instrument clau del desenvolupament social."*

També va ser una positiva pràctica democràtica l'ampli consens entre administració pública i entitats de la societat civil, que es va concretar amb la signatura al 2006 del Pacte Nacional per l'Educació (PNE), com a oportunitat de millora de la situació de l'educació a Catalunya, i com a primer pas cap a l'elaboració d'una Llei d'Educació de Catalunya.

El govern d'Entesa Nacional de Progrés, en el seu Programa 2007-10 dona continuïtat al compromís d'elaborar participadament, presentar i aprovar al Parlament català el projecte de Llei d'Educació de Catalunya (LEC), així com desenvolupar el Pacte Nacional per a l'Educació.

Ara, la societat catalana sent que els esforços iniciats pel govern d'esquerres en l'àmbit educatiu poden i han d'anar més enllà per a superar dèficits que arrosseguem d'etapes anteriors amb el govern de CiU, així com per a situar-nos en nivells més elevats de benestar.

Catalunya necessita una Llei d'Educació

- Per donar **estabilitat** al sistema educatiu, amb un **model propi**, de **qualitat i coherent** amb les **característiques de Catalunya**, situant l'**educació pública** com a **eix central**, reivindicació històrica.
- Per exercir **més autogovern**, per donar **resposta a les necessitats educatives de la societat catalana**, amb criteri de **proximitat** i amb el **finançament adequat**.
- Per donar compliment a un **compromís amb la societat civil**, que, tot i les millores en educació, encara espera un **canvi més cap a l'esquerra de les polítiques educatives**.

Catalunya necessita una Llei d'Educació que potenciï l'educació pública, laica, coeducativa, gratuïta i de qualitat, per equitat i cohesió social.

EUiA considera que la Llei d'Educació de Catalunya ha de ser l'instrument d'una política educativa que es caracteritzi, en termes generals, per:

1. **L'Educació per a tota la ciutadania des del naixement al llarg de tota la vida.**
2. **Considerar infants i joves com a subjectes del dret a l'educació.** Garantir l'èxit maduratiu i dins del marc social. El dret a l'educació, per davant dels drets de les famílies.
3. **L'Educació pública com a eix central, com a única garantia de:**
 - **Eliminar la dualització de la xarxa educativa per garantir la igualtat i impulsar la cohesió social.**
 - **Aconseguir la gratuïtat** en l'exercici del dret a l'educació
 - **Garantir** el pluralisme, la coeducació, la formació integral de persones autònomes i crítiques, la inclusió, la participació i la gestió democràtica, la formació adequada i condicions laborals saludables dels i les professionals, la coordinació entre l'ensenyament i el món laboral, equipaments educatius adequats i oberts en els municipis, espais de reflexió, debat, decisió i actuació de la comunitat socio- educativa i veïnal, l'avaluació com a mecanisme per a la qualitat.
 - **La laïcitat, valor imprescindible per a una educació democràtica de qualitat** amb respecte a les creences, pensaments ideològics i diversitat cultural
 - **L'ensenyament de base científica deixant l'ensenyament de la religió fora dels centres escolars.**
 - **La qualitat de l'educació pública amb un finançament públic suficient, basat en una llei, per assegurar la gratuïtat total i l'atenció a la diversitat**
 - **La coresponsabilitat educativa dels municipis amb més competències i recursos** per a dur a terme el propi **projecte educatiu**, potenciant xarxes educatives entre centres.
 - **La potenciació dels agents educadors.** Millora de la formació psicopedagògica dels i les professionals i més espais de reflexió conjunta amb els pares i mares sobre temes pedagògics i de desenvolupament personal dels infants i joves. Més implicació i participació dels pares i mares en la reflexió i presa de decisions sobre pedagogia i política educativa.
4. **Compensació de desigualtats socials** per aconseguir **equitat, cohesió i benestar social.**

Equitat total en l'assignació de places escolars i gratuïtat real tant en els centres públics com en els privats concertats. Mapa Escolar per preveure, planificar i optimitzar recursos.
5. **Posar l'accent de la gestió dels centres públics en la qualitat.** Recursos necessaris i autonomia de centre vinculada a l'entorn.
6. **Obrir perspectives legals més amples.** En el desenvolupament d'infants i joves influeixen molts factors externs al sistema docent. Cal introduir **regulacions transversals** (lleure, espai urbà, mitjans de comunicació...) que afavoreixin l'educació en tots els àmbits.

Quin Servei Públic d'Educació?

EUiA manté la seva opció de Servei Públic d'Educació amb una **xarxa única de centres de titularitat i gestió públiques**, inclòs el 0-3, amb els valors d'equitat i cohesió social com a primordials, i voldria iniciar el procés cap a l'eliminació dels concerts educatius, possibilitant també el pas d'alguns d'ells a públics. Ara bé, això no pot fer-se d'un dia per un altre. Per això, és important que es planifiqui i agilitzi la creació de centres públics amb les places necessàries, es facin auditories als privats concertats, es retiri el concert dels que no compleixin els requisits previstos -gratuitat, control de l'accés i manteniment d'escolarització d'alumnat amb necessitats educatives específiques- i EUiA afegiria laïcitat, coeducació, millora de condicions laborals del personal. Cal també més control dels centres privats concertats que, de moment, existeixen, per part d'inspecció i del o la representant de l'administració en els consells escolars.

Clars i obscurs del document de Bases de la Llei d'Educació de Catalunya

Aquestes bases les hem de considerar d'entrada un avenç respecte a l'etapa anterior de CIU; ja que mai el govern de dretes va voler fer una Llei Catalana d'Educació que es dotés d'una política educativa pròpia i planifiqués .

Com a Bases i no com l'articulat d'un avantprojecte hem de valorar-la. Això vol dir que hem d'aprofundir i negociar aquests aspectes que són positius, els que són susceptibles de concreció i millora i evidentment eliminar els que considerem negatius.

1. Estem d'acord amb la declaració d'intencions inicial i amb les **vuit directrius que fixa per elaborar la Llei**, expressades en el PNE, però s'han de desenvolupar de manera clara a la Llei.
2. Coincidim en què la **dualització** de la xarxa educativa suposa una fractura social, però, estem en **desacord** en la **normalització del concert educatiu, i del fet d'oferir mecanismes d'estímul per a l'escolarització privada. Cal més control d'aquests centres i més definició de com i quan es farà perquè compleixin els requisits per a formar part del Servei Educatiu Públic, així com seguir creant centres públics**. Si l'escola pública ha de ser l'eix central, no és comprensible la consagració de la doble, triple o quàdruple xarxa que estableix el redactat, ni tampoc concertar amb centres privats on és possible crear un centre públic. La Llei ha d'establir que la Generalitat assumirà l'augment de la xarxa de centres públics que calgui per atendre tot l'augment de places necessàries.
3. Parla del **dret a escollir per part de les famílies**, obviant la importància de situar **l'alumnat**, i no les famílies, com a **subjecte del dret a l'educació**
4. Sembla que doni més valor a la **gestió** de centre que a la política educativa. **No és acceptable la possibilitat de formes de gestió privada -ni total ni parcial- dels centres públics**, si es tracta de garantir qualitat i valor com a servei públic.
5. Situa els **ajuntaments** en el marc de la coresponsabilitat però cal aprofundir més en les responsabilitats i relacions Generalitat-Ajuntaments, reforçar la transversalitat dels projectes educatius de ciutat perquè amplii la xarxa més enllà del centre escolar, i incrementar els recursos i la decisió real en els organismes del municipi. I garantir que tots els Municipis gaudeixin de les millores del drets que ha d'implementar la Llei Catalana d'Educació
6. A més del llenguatge androcèntric i sexista del document, és preocupant que no aparegui el valor de la **coeducació**, veritable concepte d'educar, i més tenint en compte la visió de gènere que està caracteritzant les polítiques d'aquest govern.

Tampoc parla d'igualtat d'oportunitats per a les noies, ni del paper de l'educació per a la prevenció de la violència masclista i com a compensadora de les desigualtats de gènere. El Departament d'Educació ha d'incorporar aquest tema en el llenguatge, els plantejaments i actuacions i també a les estadístiques. Cal incorporar els sabers de les dones al coneixement i la realitat quotidiana.

7. La **formació integral i l'atenció a la diversitat de persones**, no considerades com a producte, sinó com a ciutadania a preparar pel futur, queden desvirtuades en les Bases, que donen al model educatiu **valor de mercat**, concepció que no compartim.
8. Coincidim en la definició de l'ensenyament de **contingut laic i base científica** però xoca que no expliciti l'aposta per la Pau, ni com aconseguir la **laïcitat**, i sí parli de "respectar els drets de pares i mares a què llurs fills/es rebin la **formació religiosa** i moral que estigui d'acord amb les seves conviccions", sense explicar com es conjuga això amb la integració de tot l'alumnat i la igualtat d'oportunitats, tan necessàries per a la cohesió social.
9. Caldria definir bé el que és el **fracàs i l'èxit escolar**, més enllà de les titulacions. Es parla de fracàs escolar, segons els resultats, però s'obvien els processos i el treball sobre els valors. Caldria reconèixer que el fracàs escolar en realitat és un fracàs social, anar-lo eliminant i impulsant l'èxit escolar, establint en consens amb la comunitat social i educativa mesures de prevenció des de la infància, mesures de millora social i en l'àmbit educatiu, recursos per a poder atendre la diversitat, disminució de ràtios, foment de l'auto-avaluació, plans de convivència sòcio-escolars, promoció d'activitats extraescolars, vincles educació-treball, programes d'educació per la pau i el tractament de la solució dels conflictes, per la salut, vinculats a programes territorials, i que garanteixin la vivència de la diversitat en tots els aspectes: gènere, lloc de procedència, orientació sexual, característiques personals ... sense que les diferències comportin desigualtat.
10. És positiu que s'inclogui un apartat sobre **finançament**, però caldria desenvolupar-lo i fixar un objectiu d'inversió pública en termes de % sobre el PIB ens situï a l'alçada dels països amb nivells de desenvolupament econòmic similar al nostre, tot superant l'insuficient esforç fet durant els darrers trenta anys, tot i l'increment pressupostari en l'etapa de govern catalanista i d'esquerres.
11. Coincidim en què el sistema educatiu ha estat uns dels vehicles fonamentals de **recuperació de la llengua catalana**, i cal seguir avançant perquè aquesta sigui un veritable **element de cohesió social**, sense perjudici de reconèixer la diversitat de llengües existents actualment en els centres escolars, i l'aprenentatge de la llengua castellana, i facilitant el coneixement bàsic de la resta de llengües de l'Estat a Secundària.
12. Compartim la idea de què per a millorar el sistema educatiu català, a més d'analitzar els factors externs, també cal reconèixer els **factors endògens** que afecten el sistema, abordar-los directament, avaluar-los i prendre les mesures necessàries per a millorar-los.
13. És positiu que s'expliciti la **planificació** com a mesura d'equitat. Cal però previsió i recursos en funció del creixement de població infantil i l'atenció de la diversitat. Cal millorar les bases de preinscripció i matrícula, així com els aspectes referents a drets i deures per evitar l'absentisme escolar. La Generalitat ha de garantir l'educació 0 - 3 com a base de qualitat del sistema educatiu, més enllà de la implicació dels Ajuntaments.
14. D'acord amb el paper rellevant que s'atribueix a l'**avaluació**, pensem que cal definir-la com un aspecte més en el procés d'autonomia de centre, i que cal que també siguin avaluades la Inspecció i demés organismes de l'Administració Educativa.
15. Percebem com un abandonament del treball en equip i de la millora de la gestió democràtica dels centres, el factor de professionalització de la **direcció de**

centres. Considerem que l'Administració educativa té la responsabilitat de formar, assessorar i acompanyar les persones que realitzen aquesta funció, en lloc de donar un enfocament de gestió privada.

16. Es contempla la **formació del professorat** -no de la resta de professionals- però massa enfocada cap a coneixements de tecnologia i llengua estrangera deixant de banda la necessitat essencial de més coneixements pedagògics i de treball col·lectiu inserit en la funció social dels i les professionals de l'educació. La carrera docent cal potenciar-la amb més recursos.
17. Tot i que el PNE va comptar amb la participació de forces sindicals, les Bases no expliciten la necessària **negociació sobre les condicions laborals** amb les organitzacions sindicals.
18. Estant d'acord amb l'**autonomia** de centres, caldria definir més el concepte i no lligar-lo al model privat de gestió i direcció, així com donar més formació i recursos que permetin augmentar la capacitat d'autonomia, que considerem ha de ser entesa com a procés en el que es va avançant en metodologia i organització de centres, però no modifica els objectius finals que ha d'assolir l'alumnat, ni incrementa recursos econòmics en funció dels resultats de l'alumnat. Defensem els projectes de centre emmarcats en un entorn concret i participats per la comunitat sòcio-educativa.

En l'elaboració de la Llei caldrà definir, amb debat social, el contingut i la regulació de temes molt importants que només estan enunciats a les bases: inclusió, formació al llarg de la vida, formació professional, educació artística, formació de persones adultes. També s'haurà de quantificar la disminució de ratios, plans de millora, aules d'acollida; gratuïtat de materials, reutilització i ús gratuït de llibres de text, d'eines digitals; currículum i organització coordinada entre centres d'educació infantil, primària i secundària; vinculació de l'esforç amb la millora de la motivació i l'interès per formar-se i madurar; educació no formal vinculada al projecte educatiu de centres i de ciutat...

EUiA no comparteix que "la societat i institucions catalanes han fet gran esforç tot el s. XX per tenir una escola de qualitat". La qualitat educativa pot entendre's de forma diferent en funció d'interessos partidistes o de sistema, i l'esforç no s'ha encaminat de la mateixa manera en les diferents èpoques. De fet, ara encara estem pagant les conseqüències del franquisme i de la política de dretes del PP i CiU. Així que cal molta força de l'esquerra social i política per fer una Llei d'Educació que respongui realment a les necessitats de Catalunya.

Per una Llei d'Educació participada i amb consens social i polític sense hipoteques

La Llei tindrà èxit si parteix del **diàleg i els consens** dels agents implicats:

1. Cal **consens social**. Cal **participació real, debat amb tots els sectors institucionals i socials** (ajuntaments, consells escolars, professionals de l'educació i del lleure, sindicats, associacions de pares i mares, d'estudiants, associacions veïnals...), implicant-los en les decisions per a l'elaboració i aplicació de la Llei, com a una positiva pràctica democràtica.
2. Cal **consens polític**, que ha de començar amb l'indispensable i **primer acord de les forces polítiques que donem suport al govern d'esquerres i catalanista** de l'Entesa Nacional pel Progrés. L'objectiu d'un consens més ampli que inclogui CiU no ha de portar a fer concessions que contradiguin els objectius de l'acord de govern de les esquerres. És més: és perfectament legítim un Pacte

d'Esquerres sense comptar amb CiU ja que per sobre de tot està avançar en polítiques d'esquerres i de defensa de l'escola pública.. No es pot desvirtuar la Llei amb elements contradictoris procedents del model neoliberal de CiU, que aposta per la privatització i mercantilització de l'educació. Si es fes, la Llei quedaria neutralitzada per aconseguir els seus objectius i inoperant com a instrument de consolidació i progrés del Servei Públic d'Educació.

Per això, Esquerra Unida i Alternativa considera que cal més **valentia per part del Departament d'Educació**, no sucumbir als desigs de la dreta, consensuar amb la Comunitat Educativa i amb tots els membres del govern i aconseguir fer realitat els compromisos establerts amb la ciutadania. Aquest ha de ser el reclam des de la mobilització social, el treball unitari de la comunitat social i educativa i les forces de l'esquerra política i social.

Gener 2008